

[Domov](#) > ... > [Družinske Zadeve In Dedovanje](#) > [Razveza In Ločitev](#) > Portugal

Razveza in ločitev

Vsebino zagotavlja

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Portugalska

1 Kakšni so pogoji za razvezo zakonske zveze?

Na Portugalskem se lahko zakonska zveza razveže sporazumno ali brez soglasja enega od zakoncev na podlagi tožbe (člen 1773(1) civilnega zakonika (*Código Civil*)).

Prvi način predvideva sporazum zakoncev v zvezi s prenehanjem zakonske zveze ter načeloma plačevanjem preživnine zakoncu, ki jo potrebuje, izvajanjem starševske avtoritet v zvezi z mladoletnimi otroki, odločitvijo o družinskem domu in dogovori glede morebitnih hišnih živali (člen 1775(1) civilnega zakonika).

Razvezo zakonske zveze na podlagi tožbe na sodišču zahteva eden od zakoncev na podlagi pravno ugotovljenih ali drugih dejstev, ki ne glede na krivdo, pripisano zakoncema, dokazujejo nevzdržnost zakonske zveze (člena 1773(3) in 1781 civilnega zakonika).

2 Kakšni so razlogi za razvezo zakonske zveze?

V postopku sporazumne razveze zakonske zveze zakoncema ni treba razkriti razloga za vložitev zahtevka.

V nadaljevanju so navedeni razlogi za razvezo zakonske zveze na podlagi tožbe (člen 1781 civilnega zakonika):

1. dejansko enoletno prenehanje življenjske skupnosti. Prenehanje življenjske skupnosti se za te namene šteje za dejansko, kadar zakonca ne živita več v skupnem gospodinjstvu in ga eden ali oba zakonca ne nameravata ponovno vzpostaviti (člen 1782 civilnega zakonika);
2. sprememba duševnih sposobnosti drugega zakonca, kadar traja več kot eno leto in zaradi svoje resnosti ogroža možnost skupnega življenja;
3. odsotnost zakonca brez novic o njem za obdobje najmanj enega leta;
4. katero koli drugo dejstvo, ki ne glede na krivdo, pripisano zakoncema, dokazuje nevzdržnost zakonske zveze.

3 Katere so pravne posledice razveze, kar zadeva:

3.1 osebne odnose med zakoncema (na primer priimek);

Z razvezo zakonske zveze zakonska zveza preneha. Razveza ima enake pravne učinke kot prenehanje zakonske zveze zaradi smrti, razen izjem, določenih v zakonodaji (člen 1788 civilnega zakonika).

Učinki razveze zakonske zveze v zvezi s premoženjskimi razmerji med zakoncema nastanejo, ko sodna odločba o razvezi postane pravnomočna in se zoper njo ni mogoče več pritožiti, vendar veljajo retroaktivno od datuma vložitve tožbe (člen 1789(1) civilnega zakonika).

Če je v postopku dokazano dejansko prenehanje življenjske skupnosti zakoncev, lahko kateri koli od zakoncev zahteva, naj učinki razveze zakonske zveze veljajo retroaktivno od datuma prenehanja življenjske skupnosti, kot je ugotovljen v sodni odločbi (člen 1789(2) civilnega zakonika).

Kljub razvezi zakonske zveze lahko zakonec, ki je prevzel priimek drugega zakonca, ta priimek obdrži, če s tem ob upoštevanju navedenih razlogov soglaša drugi zakonec ali to odobri sodišče. Nekdanji zakonec lahko to odobri z notarsko listino, izjavo v postopku (v postopku evidentirana pisna izjava volje, ki jo izkaže stranka) ali izjavo pred matičarjem. Zahtevek za odobritev sodišča v zvezi z uporabo priimka nekdanjega zakonca se lahko vloži v okviru postopka razveze zakonske zveze ali ločenem postopku, tudi po tem, ko je bila razveza zakonske zveze že razglašena (člen 1677-B civilnega zakonika).

3.2 razdelitev premoženja zakoncev;

V primeru razveze zakonske zveze nobeden od zakoncev ne more prejeti več, kot bi prejel, če bi bila zakonska zveza sklenjena na podlagi režima skupnega lastništva nad pridobljeno lastnino (*regime da comunhão de adquiridos*) – člen 1790 civilnega zakonika.

Vsak zakonec izgubi vse prejemke, ki jih je ali bo prejel od drugega zakonca ali tretje osebe v zvezi z zakonsko zvezo ali zakonskim stanom, ne glede na to, ali je bil sporazum o prejemkih sklenjen pred sklenitvijo zakonske zveze ali po njej. Dajalec lahko določi, da prejemek pripade otrokom iz zakonske zveze (člen 1791 civilnega zakonika).

Učinki razveze zakonske zveze v zvezi s premoženjskimi razmerji med zakoncema nastanejo, ko sodna odločba o razvezi postane pravnomočna in se zoper njo ni mogoče več pritožiti, vendar veljajo od datuma vložitve tožbe (člen 1789(1) civilnega zakonika).

Če je v postopku dokazano dejansko prenehanje življenjske skupnosti zakoncev, lahko kateri koli od zakoncev zahteva, naj učinki razveze zakonske zveze veljajo retroaktivno od datuma prenehanja življenjske skupnosti, kot je ugotovljen v sodni odločbi (člen 1789(2) civilnega zakonika).

Sodišče lahko da enemu od zakoncev na podlagi njegovega zahtevka v najem skupno bivališče zakoncev, ki je skupna last ali last drugega zakonca, pri tem pa upošteva zlasti potrebe posameznega zakonca in interese zakonskih otrok. Pri najemu veljajo pravila za najem stanovanja, vendar lahko sodišče po zaslišanju zakoncev določi pogoje sporazuma in najem na zahtevo najemodajalca prekine, kadar poznejše okoliščine to utemeljujejo. Ureditev, ki je določena bodisi z odobritvijo sporazuma med zakoncema bodisi s sodno odločbo, se lahko spremeni v skladu s splošnimi pogoji nepravdnega postopka (člen 1793 civilnega zakonika).

3.3 mladoletne otroke zakoncev;

V primeru razveze zakonske zveze, prenehanja življenjske skupnosti, razglasitve ničnosti ali razveljavitve zakonske zveze se ureditve v zvezi z otroki, njihova preživnina in oblika plačevanja preživnine urejajo s sporazumom med staršema, ki ga odobri sodišče (ali matičar (*Conservador do Registo Civil*) pri postopkih prenehanja življenjske skupnosti in sporazumne razveze zakonske zveze) (člena 1905(1) in 1776-A civilnega zakonika).

Postopek za ureditev starševske odgovornosti na matičnem uradu (*Conservatória do Registo Civil*) urejajo členi 274-A, 274-B in 274-C portugalskega zakonika o matičnem registru (*Código do Registo Civil*).

Če sporazuma ni, sodišče odloči v skladu z interesi mladoletnika, vključno z ohranitvijo tesnih odnosov z obema staršema, spodbujanjem in sprejemanjem dogovorov ali odločanjem, ki spodbuja številne priložnosti za stike z obema staršema in delitev odgovornosti med njima. Pravica do varstva in vzgoje mladoletnika se lahko dodeli kateremu koli od staršev, tretji osebi ali ustanovi za prevzgojo ali varstvo (člen 1906(8) civilnega zakonika).

Za več informacij glej informativni list „Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov“.

3.4 obveznost plačevanja preživnine drugemu zakoncu?

Po razvezi zakonske zveze morata oba zakonca prispevati k svojemu lastnemu preživljanju. Do preživnine sta upravičena oba zakonca, ne glede na vrsto razveze zakonske zveze. Iz razlogov pravičnosti se lahko pravica do preživnine zavrne (člen 2016(1), (2) in (3) civilnega zakonika).

Sodišče mora pri določitvi zneska preživnine upoštevati trajanje zakonske zveze, prispevek k družinskim financam, starost in zdravstveno stanje zakoncev, njuno poklicno usposobljenost in možnost zaposlitve, čas, ki ga bosta verjetno morala nameniti vzgoji skupnih otrok, njun dohodek in druge prihodke, obstoj nove zakonske

zveze ali bivanje v zunajzakonski skupnosti ter na splošno vse okoliščine, ki vplivajo na potrebe zakonca, ki prejema preživnino, in finančno zmogljivost osebe, ki jo plačuje (člen 2016-A(1) civilnega zakonika).

Sodišče mora preživninskimi obveznostim, ki se nanašajo na otroka preživninskega zavezanca, dati prednost pred obveznostjo do nekdanjega zakonca, ki izhaja iz razveze zakonske zveze (člen 2016-A(2) civilnega zakonika).

Prejemnik preživnine nima pravice zahtevati ohranitve življenjskega standarda, ki sta ga zakonca uživala med trajanjem zakonske zveze (člen 2016-A(3) civilnega zakonika).

Za več informacij glej informativni list „[Družinske preživnine](#)“.

4 Kaj pravni izraz „prenehanje življenjske skupnosti“ dejansko pomeni?

S prenehanjem življenjske skupnosti zakonska zveza ne preneha, prenehata pa obveznost skupnega gospodinjstva in obveznost pomoči, ne da bi to posegalo v pravico do preživnine. Kar zadeva premoženje, ima prenehanje življenjske skupnosti enake učinke, kot bi jih imelo prenehanje zakonske zveze (člen 1795-A civilnega zakonika).

Prenehanje življenjske skupnosti se konča s spravo zakoncev ali razvezo zakonske zveze (člen 1795-B civilnega zakonika).

5 Kakšni so pogoji za prenehanje življenjske skupnosti?

Razlogi za prenehanje življenjske skupnosti, naj se ta konča na podlagi tožbe ali sporazumno, so smiselno enaki kot razlogi za razvezo zakonske zveze (člen 1794 civilnega zakonika).

6 Katere so pravne posledice prenehanja življenjske skupnosti?

Kot je navedeno v odgovoru na vprašanje 4, s prenehanjem življenjske skupnosti prenehata obveznosti skupnega gospodinjstva in pomoči, ne da bi to posegalo v pravico do preživnine. Kar zadeva premoženje, ima prenehanje življenjske skupnosti enake učinke, kot bi jih imelo prenehanje zakonske zveze (člen 1795-A civilnega zakonika).

Za prenehanje življenjske skupnosti se smiselno uporabljajo določbe o razvezi zakonske zveze (člen 1794 civilnega zakonika).

Prenehanje življenjske skupnosti se lahko spremeni v razvezo zakonske zveze, čeprav ni pogoj za razvezo zakonske zveze ali faza v postopku razveze zakonske zveze. Če v enem letu od dokončnosti in pravnomočnosti sodbe o prenehanju življenjske skupnosti (na podlagi tožbe ali sporazumnem) med zakoncema ni prišlo do sprave, lahko kateri koli od njiju zahteva, naj se prenehanje življenjske skupnosti spremeni v razvezo zakonske zveze. Če spremembo zahtevata oba zakonca, navedeni čas ni potreben in se sodna odločba izda takoj (člen 1975-D(1) in (2) civilnega zakonika).

Če spremembo zahteva eden od zakoncev, je drugi osebno ali po pravnem zastopniku, kjer je ustrezno, pozvan, naj v 15 dneh vloži ugovor na zahtevek, ki lahko temelji samo na spravi med zakoncema (člen 993(3) in (4) zakonika o civilnem postopku (*Código de Processo Civil*)). Sodnik po predložitvi dokazov odloči o morebitnem ugovoru v 15 dneh (člen 986(3) zakonika o civilnem postopku).

Sprememba prenehanja življenjske skupnosti v razvezo zakonske zveze se lahko zahteva tudi na katerem koli matičnem uradu (člen 5(1), točka (e), in člen 6 uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov). Pri matičnem uradu je treba predložiti dejansko in pravno utemeljen zahtevek, pri čemer je treba zagotoviti dokaze in priložiti dokazila (člen 7(1) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Nasprotna stranka se pozove, naj v 15 dneh vloži ugovor na zahtevek, predloži dokaze in priloži dokazila (člen 7(2) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Če nasprotna stranka ne vloži ugovora na zahtevek, se šteje, da so dejstva, ki jih je navedel vložnik, preverjena, matičar pa po preverjanju, ali so zakonske zahteve izpolnjene, odobri zahtevek (člen 7(3) uredbe-zakona

št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Če nasprotna stranka vloži ugovor na zahtevek, matičar določi datum pravnega poskusa, ki mora biti v 15 dneh, odredi pa lahko tudi izvedbo pravnih dejanj in predložitev dokazov, potrebnih za preverjanje pravnih zahtev (člen 7(4) in (5) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Če nasprotna stranka vloži ugovor na zahtevek in ni mogoče doseči dogovora, sta stranki pozvani, naj v osmih dneh vložita procesni vloži in zahtevata predložitev novih dokazov. Zadeva se nato predloži prvostopenjskemu sodišču, ki je pristojno za zadevo na območju, na katerem je matični urad (člen 8 uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Ko je zadeva predložena sodišču, sodnik odredi predložitev dokazov in razpiše obravnavo (člen 9 uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

7 Kaj izraz „razveljavitev zakonske zveze“ dejansko pomeni?

„Razveljavitev zakonske zveze“ pomeni prenehanje pravnih učinkov zakonske zveze s sklicevanjem na resne pomanjkljivosti, ki vplivajo nanjo.

8 Kakšni so pogoji za razveljavitev zakonske zveze?

Razveljavijo se lahko zakonske zveze, sklenjene v naslednjih okoliščinah (člen 1631 civilnega zakonika):

1. če obstaja razlog za razveljavitev (absolutni ali relativni);
2. ob odsotnosti volje ali v primeru napake volje na podlagi zmote ali prisile s strani enega ali obeh zakoncev;
3. brez navzočnosti prič, kadar se zahtevajo po zakonu.

Absolutni razlogi za razveljavitev, ki zadevni osebi preprečujejo sklenitev zakonske zveze s katero koli drugo osebo (člen 1601 civilnega zakonika):

1. če gre za osebo, mlajšo od 16 let;
2. če gre za osebo z znano demenco, tudi v obdobjih prisebnosti, ali v primeru sodne prepovedi ali nezmožnosti zaradi duševne motnje;
3. če gre za osebo, ki še ni končala prejšnjega zakona, sklenjenega katoliško ali civilno, tudi če zadevni vpis v matični register ni bil opravljen.

Relativni razlogi za razveljavitev, ki zadevnim osebam preprečujejo medsebojno sklenitev zakonske zveze (člen 1602 civilnega zakonika):

1. sorodstvo v ravni črti;
2. predhodno razmerje starševske odgovornosti;
3. sorodstvo v drugem kolenu stranske črte;
4. svaštvo v ravni črti;
5. predhodna obsodba enega od zakoncev kot storilca ali sotorilca pri poskusu, tudi če ni bil uspešen, umora zakonca nasprotne stranke.

Zakonska zveza se lahko razveljavi zaradi odsotnosti volje (člen 1635 civilnega zakonika):

1. če se ob sklenitvi zakonske zveze ena od strank ni zavedala svojih dejanj zaradi nenamerne nezmožnosti ali drugih vzrokov;
2. če je bila ena od strank zavedena glede fizične identitete nasprotne stranke;
3. če je bila izjava volje izsiljena s fizično prisilo;
4. če je bila izjava volje hlinjena.

Napačna izjava volje je upoštevana za namene razveljavitve samo, če temelji na bistvenih značajskih lastnostih drugega zakonca in je dokazano, da zakonska zveza brez nje razumno ne bi bila sklenjena (člen 1636 civilnega zakonika).

Zakonske zveze, sklenjene pod moralno prisilo, se lahko razveljavijo, če se eni od strank resno in protipravno grozi in je njen strah pred uresničitvijo grožnje upravičen (člen 1638(1) civilnega zakonika).

Če kdo zavestno in protipravno izsili izjavo volje od druge stranke z obljubo, da jo bo rešil nepredvidljive škode ali škode, ki bi jo povzročili drugi, to ustreza protipravni grožnji (člen 1638(2) civilnega zakonika).

Izjava volje ob sklenitvi zakonske zveze pomeni domnevo, da se zakonca želita poročiti ter da njuna izjava volje ni dana v zmoti ali pod prisilo (člen 1634 civilnega zakonika).

9 Katere so pravne posledice razveljavitve zakonske zveze?

Razveljavitev civilne zakonske zveze, če sta jo oba zakonca sklenila v dobri veri, učinkuje v razmerju do obeh zakoncev in do tretjih oseb, ko zadevna sodna odločba postane pravnomočna in se zoper njo ni mogoče več pritožiti (člen 1647(1) civilnega zakonika).

Če je zakonsko zvezo v dobri veri sklenil samo en zakonec, potem lahko samo ta zahteva ugodnosti zakonskega stanu in jih uveljavlja proti tretjim osebam, če to samo kaže odnos med zakoncema (člen 1647(2) civilnega zakonika).

Šteje se, da je zakonec, ki se ob sklenitvi zakonske zveze upravičeno ni zavedal pomanjkljivosti, zaradi katere je ta nična ali razveljavljena, ali čigar izjava volje je bila izsiljena s fizično ali moralno prisilo, zakonsko zvezo sklenil v dobri veri (člen 1648(1) civilnega zakonika).

Državna sodišča so izključno odgovorna za sodno poznavanje dobre vere. Dobra vera zakoncev se domneva (člen 1648(2) in (3) civilnega zakonika).

Če je bila zakonska zveza razglašena za nično ali razveljavljeno, dobroverni zakonec po tem, ko odločba postane pravnomočna, in se zoper njo ni mogoče več pritožiti, ali po evidentiranju sodne odločbe obdrži pravico do preživnine (člen 2017 civilnega zakonika).

10 Ali obstajajo alternativni zunajsodni načini reševanja sporov v zvezi z razvezo zakonske zveze, pri katerih ni treba začeti postopka pri sodišču?

Pred začetkom postopka za razvezo zakonske zveze mora matični urad ali sodišče zakonca seznaniti z obstojem in cilji služb za družinsko mediacijo (člen 1774 civilnega zakonika in člen 14(3) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Družinska mediacija je nesodni način reševanja sporov v okviru družinskih razmerij, pri katerem stranki z osebnim in neposrednim sodelovanjem ter ob pomoči mediatorja poskušata doseči dogovor.

Z uporabo tega alternativnega načina reševanja sporov je mogoče rešiti spore, ki izhajajo iz ureditve, spremembe in neizvajanja starševske odgovornosti, razveze zakonske zveze in prenehanja življenjske skupnosti, spremembe prenehanja življenjske skupnosti v razvezo zakonske zveze, sprave zakoncev, ki živita ločeno, dodelitve in spremembečasne ali dokončne preživnine, dodelitve družinskega doma, zavrnitve pravice do uporabe priimka drugega zakonca in dovoljenja za uporabo priimka nekdanjega zakonca (člen 4 zakonodajnega odloka (*Despacho Normativo*) št. 13/2018 z dne 9. novembra 2018 o zakonski ureditvi delovanja sistema družinske mediacije, vzpostavljenega z odlokom št. 18 778/2007 z dne 22. avgusta 2007, in o odobritvi uredbe o postopkih za izbiro mediatorjev za zagotavljanje storitev mediacije v sistemu družinske mediacije).

Družinski mediator je strokovnjak, ki je pridobil licenco ministrstva za pravosodje (*Ministério da Justiça*) ter je pristojen za to, da neodvisno in nepristransko vodi razgovore, na katerih pomaga strankama doseči medsebojni sporazum (člen 7 zakonodajnega odloka št. 13/2018 z dne 9. novembra 2018 o zakonski ureditvi delovanja sistema družinske mediacije, vzpostavljenega z odlokom št. 18 778/2007 z dne 22. avgusta 2007, in o odobritvi uredbe o postopkih za izbiro mediatorjev za zagotavljanje storitev mediacije v sistemu družinske mediacije).

Predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze se lahko vložijo pri matičnem uradu, razen v primeru sporazuma, doseženega v okviru postopka razveze zakonske zveze na podlagi tožbe (člen 1779 civilnega zakonika), pri čemer je treba predlogu za sporazumno razvezo zakonske zveze priložiti podroben seznam skupnega

premoženja, sporazum v zvezi s prihodnostjo družinskega doma, sporazum o plačevanju preživnine zakoncu, ki jo potrebuje, in potrdilo o sodni odločbi, ki ureja izvajanje starševske odgovornosti, ali sporazum o izvajanju starševske odgovornosti v zvezi z morebitnimi mladoletnimi otroki, če o tem še ni razsojalo nobeno sodišče (člen 272(1) portugalskega zakonika o matičnem registru).

11 Kje je treba vložiti zahtevek (tožbo) za razvezo/prenehanje življenjske skupnosti/razveljavitev zakonske zveze? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente moram priložiti zahtevku?

Sporazumno prenehanje življenjske skupnosti in razveza zakonske zveze

Zahtevek za sporazumno prenehanje življenjske skupnosti in razvezo zakonske zveze sporazumno vložita oba zakonca na matičnem uradu. Zahtevku je treba priložiti naslednje dokumente (člen 272(1) portugalskega zakonika o matičnem registru):

1. podroben seznam skupnega premoženja z navedbo posameznih vrednosti, ali če se zakonca odločita, da bosta to premoženje delila, sporazum o delitvi ali vlogo za pripravo takega sporazuma;
2. potrdilo o sodni odločbi, s katero se ureja izvajanje starševske avtoritet, ali sporazum o izvajanju starševske avtoritet v zvezi z mladoletnimi otroki, kadar imata zakonca mladoletne otroke in sodišča prej o tem še niso razsodila;
3. sporazum o plačevanju preživnine zakoncu, ki jo potrebuje;
4. sporazum v zvezi z razpolaganjem s skupnim bivališčem zakoncev;
5. potrdilo o predporočni pogodbi, če ta obstaja.

Razen če iz predloženih dokumentov ni razvidno drugače, se šteje, da veljajo sporazumi za čas postopka in obdobje po njem (člen 272(4) civilnega zakonika).

Postopek sporazumnega prenehanja življenjske skupnosti ali razveze zakonske zveze se začne z vložitvijo zahtevka, ki ga podpišeta zakonca ali njuna zastopnika, pri katerem koli matičnem uradu (*conservatória do registo civil*). K zahtevku je treba priložiti zgoraj navedene dokumente in poročni list (člen 14(1) in (2) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Matičar po prejemu zahtevka povabi zakonca na razgovor, na katerem preveri, ali so izpolnjene pravne zahteve (člen 1776(1) civilnega zakonika). Na njem sta zakonca tudi obveščena o obstoju služb za družinsko mediacijo; če se še vedno nameravata razvezati, se proučijo sporazumi, zakonca pa sta pozvana k njihovi spremembi, če ne varujejo ustrezno interesov enega od njiju ali otrok. V ta namen se lahko opravijo pravna dejanja in pridobijo dokazi. Če so izpolnjene pravne zahteve in upoštevani zgoraj navedeni postopki, matičar zahtevku ugodi (člen 14(3) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Če se predloži sporazum o izvajanju starševske avtoritete v zvezi z mladoletnimi otroki, se postopek posreduje državnemu tožilstvu (*Ministério Público*) na sodišču prve stopnje, pristojnem za obravnavo zadeve na območju, na katerem je matični urad, da bi se ta v zvezi s sporazumom izrekel v 30 dneh (člen 14(4) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Če državno tožilstvo meni, da sporazum ne varuje primerno interesov mladoletnih otrok, ga lahko vložnika ustrezno spremenita ali predložita nov sporazum. V ta novi sporazum se javnemu tožilstvu omogoči nov vpogled. Če državno tožilstvo meni, da sporazum primerno varuje interese mladoletnih otrok, ali sta zakonca spremenila sporazum v skladu s pogoji, ki jih je določilo državno tožilstvo, se razglasi razveza zakonske zveze (člen 14(5) in (6) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Če se vložnika ne strinjata s spremembami, ki jih je določilo državno tožilstvo, in se še vedno nameravata razvezati in/ali predloženi sporazumi ne varujejo zadostno interesov enega od zakoncev, se zahtevku ne ugodi, postopek razveze pa se posreduje sodišču na območju, na katerem je matični urad (člen 14(7) uredbe-zakona št. 272/2001 z dne 13. oktobra 2001 – Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnih uradov).

Sodnik po prejemu zadeve prouči sporazume, ki sta jih predložila zakonca, ter ju pozove k njihovi spremembi, če

ne varujejo interesov enega od njiju ali njunih otrok (člen 1778-A(2) civilnega zakonika).

Nato opredeli posledice razveze zakonske zveze v zvezi z vprašanji, ki jih zakonca nista spremenila. Če kateri od sporazumov ne varuje zadostno interesov enega od zakoncev, lahko sodnik v ta namen in za proučitev predloženih sporazumov odredi izvedbo ukrepov in predložitev morebitnih potrebnih dokazov (člen 1178-A(3) in (4) civilnega zakonika).

Ob opredeljevanju posledic razveze zakonske zveze mora sodnik vedno ne samo spodbujati sporazum zakoncev, temveč ga tudi upoštevati (člen 1778-A(6) civilnega zakonika).

Nato se razglasi sporazumna razveza zakonske zveze in se vpiše v ustrezni register (člen 1778-A(5) civilnega zakonika).

Zahtevek za sporazumno prenehanje življenjske skupnosti ali razvezo zakonske zveze se predloži sodišču, če mu stranki ne priložita zgoraj navedenih sporazumov (člen 1778-A(1) civilnega zakonika).

V tem primeru se zahtevek za razvezo zakonske zveze vloži pri sodišču. Sodnik po prejemu zahtevka prouči sporazume, ki sta jih predložila zakonca, ter ju pozove k njihovi spremembi, če ne varujejo interesov enega od njiju ali njunih otrok. Sodnik opredeli posledice razveze zakonske zveze v zvezi z vprašanji, o katerih se zakonca nista sporazumela, in lahko v ta namen in za proučitev predlaganih sporazumov odredi izvedbo dejanj in predložitev morebitnih potrebnih dokazov. Ob opredeljevanju posledic razveze zakonske zveze mora sodnik ne samo spodbujati sporazum zakoncev, ampak ga tudi upoštevati. Nato se razglasi sporazumna razveza zakonske zveze, ki se vpiše v ustrezni register (člen 1778-A(2), (3), (4), (5) in (6) civilnega zakonika).

Prenehanje življenjske skupnosti ali razveza zakonske zveze na podlagi tožbe

Tožbe za prenehanje življenjske skupnosti ali razvezo zakonske zveze se vložijo pri sodišču za družinske zadeve in mladoletnike (*Juízo de Família e Menores*) ali, kadar to ne obstaja, pri krajevnem sodišču za civilne zadeve (*Juízo Local Cível*) ali splošnemu sodišču (*Juízo de Competência Genérica*) s krajevno pristojnostjo (člen 122(1), točka (c), zakona o organizaciji pravosodnega sistema (*Lei da Organização do Sistema Judiciário*)). Krajevna pristojnost je opredeljena glede na stalno ali začasno prebivališče tožnika (osebe, ki začne postopek) (člen 72 zakonika o civilnem postopku).

Za prenehanje življenjske skupnosti se smiselno uporabljajo določbe o razvezi zakonske zveze (člen 1794 civilnega zakonika).

Prenehanje življenjske skupnosti se konča s spravo zakoncev ali razvezo zakonske zveze (člen 1795-B civilnega zakonika).

Kateri koli od zakoncev lahko vloži tožbo za razvezo zakonske zveze zaradi dejanskega enoletnega prenehanja življenjske skupnosti, spremembe duševnih sposobnosti drugega zakonca, ki traja več kot eno leto in zaradi svoje resnosti ogroža možnost skupnega življenja, odsotnosti zakonca brez novic o njem za obdobje, ki ni krajše od enega leta, in drugih dejstev, ki ne glede na krivdo, ki pripisano zakoncema, dokazujejo nevzdržnost zakonske zveze (člen 1781 civilnega zakonika).

Prizadeti zakonec ima pravico, da pod splošnimi pogoji civilne odgovornosti in na rednih sodiščih zahteva odškodnino za škodo, ki jo je povzročil drugi zakonec (člen 1792(1) civilnega zakonika).

Zakonec, ki je vložil tožbo za razvezo zakonske zveze zaradi spremembe duševnih sposobnosti drugega zakonca, mora temu plačati odškodnino za osebno škodo, povzročeno z razvezo zakonske zveze; zahtevek je treba vložiti med postopkom razveze (člen 1792(2) civilnega zakonika).

Če sta razloga za razvezo zakonske zveze sprememba duševnih sposobnosti drugega zakonca, ki traja več kot eno leto in zaradi svoje resnosti ogroža možnost skupnega življenja, ali odsotnost zakonca brez novic o njem za obdobje najmanj enega leta, lahko tožbo za razvezo zakonske zveze vloži samo zakonec, ki se sklicuje na spremembo duševnih sposobnosti ali odsotnost drugega zakonca (člen 1785(1) civilnega zakonika).

Če je zakonec, ki bi lahko vložil tožbo za razvezo zakonske zveze, odrasla oseba s spremstvom, lahko tožbo vloži sam ali jo vloži oseba, ki ga spremlja, če ima pooblastila za zastopanje in je pridobila odobritev sodišča; če je spremljevalec drugi zakonec, lahko tožbo v imenu osebe, ki je upravičena do vložitve zahteve za razvezo, vloži

kateri koli njen sorodnik v ravni črti ali do tretjega kolena v stranski črti ali javno tožilstvo (člen 1785(2) civilnega zakonika).

Pravica do razveze zakonske zveze se s smrtjo ne prenese, vendar lahko dediči tožnika nadaljujejo tožbo za namene zapuščine, če tožnik umre med postopkom; v enakem smislu se lahko tožba nadaljuje zoper dediče nasprotna stranke (člen 1785(3) civilnega zakonika).

Sodnik po vložitvi zahtevka in če je tožba dopustna, določi datum spravnega poskusa, tožnik in nasprotna stranka pa sta pozvana, naj se ga osebno udeležita (člen 931(1) civilnega zakonika).

Če sprava ni uspešna, poskuša sodišče pridobiti soglasje zakoncev za sporazumno razvezo zakonske zveze. Če je dosežen sporazum ali se zakonca kadar koli med postopkom odločita za sporazumno razvezo zakonske zveze, se smiselno nadaljuje postopek za navedeno vrsto razveze (člen 1779(2) civilnega zakonika).

Če sodnik ne more pridobiti soglasja zakoncev glede sporazumne razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti, poskuša doseči dogovor zakoncev o prežिवnini in ureditvi izvajanja starševske odgovornosti. Po potrebi si prav tako prizadeva za dogovor zakoncev o uporabi družinskega doma med trajanjem postopka (člen 931(2) zakonika o civilnem postopku).

Stranki se lahko pri poskusu sprave ali na kateri koli drugi stopnji postopka dogovorita o sporazumni razvezi zakonske zveze ali prenehanju življenjske skupnosti, če so izpolnjene potrebne zahteve (člen 931(3) zakonika o civilnem postopku).

Če ena od strank ne da soglasja ali se izkaže, da sprava ni mogoča, sodnik obvesti nasprotno stranko, da lahko v 30 dneh vložijo ugovor na zahtevek; ob obvestitvi, ki se opravi nemudoma, se nasprotni stranki izroči dvojniki prvotne tožbe (člen 931(5) zakonika o civilnem postopku).

Če ni znano, kje je nasprotna stranka, ter so bile izčrpane vse možnosti, ki jih procesno pravo določa za njeno iskanje, a so se izkazale za neučinkovite, se datum, določen za spraven poskus, razveljavi, nasprotna stranka pa se z javnim obvestilom pozove k predložitvi ugovora na zahtevek (člen 931(6) zakonika o civilnem postopku).

Po izteku roka za predložitev ugovora na zahtevek se postopek nadaljuje v skladu s pogoji rednega postopka. Med postopkom se opredeli predmet spora in navede dokazna podlaga. Zaključna obravnava v tem postopku poteka skupaj s predložitvijo dokazov. Po koncu zaključne obravnave se zadeva konča in pošlje sodniku, ta pa v 30 dneh izda sodno odločbo (člen 932 zakonika o civilnem postopku).

Prenehanje življenjske skupnosti se lahko zahteva z nasprotno tožbo, tudi če je tožnik vložil tožbo za razvezo zakonske zveze; če je tožnik vložil tožbo za prenehanje življenjske skupnosti, lahko nasprotna stranka prav tako vložijo nasprotno tožbo za razvezo zakonske zveze. V teh primerih je treba razglasiti razvezo zakonske zveze, če se ugotovi tožbenemu zahtevku in nasprotni tožbi (člen 1795 civilnega zakonika).

Razveljavitev zakonske zveze

Razveljavitev zakonske zveze ni mogoče uveljavljati v nobenem primeru, sodno ali zunajsodno, dokler ni razveljavitev priznana s sodno odločbo v posebnem postopku za ta namen (člen 1632 civilnega zakonika).

Tak postopek se začne pri sodišču za družinske zadeve in mladoletnike s predložitvijo vloge za začetek postopka, v kateri se v obliki trditev strank opredelita stranki, opišejo ustrezna dejstva in na koncu navede zahtevek (člen 122(1), točka (d), zakona o organizaciji pravosodnega sistema).

Procesno upravičenje za vložitev take tožbe je odvisno od podlage za zahtevek (*glej odgovor na vprašanje 8*).

Zahtevek za razveljavitev na podlagi razloga za razveljavitev lahko zakonito vložijo ali postopek nadaljujejo zakonca ali kateri koli od njunih sorodnikov v ravni črti naprej in nazaj ali v stranski črti do četrtega kolena, dediči in posvojitelji zakoncev ter državno tožilstvo. Poleg njih lahko zahtevek vložijo ali postopek nadaljuje tudi skrbnik ali varuh v primeru mladoletnosti, pravne prepovedi ali nezmožnosti, ki je posledica duševne motnje, ter prvi zakonec storilca kaznivega dejanja v primeru bigamije (člen 1639 civilnega zakonika).

Razveljavitev zakonske zveze zaradi napačnega prikazovanja lahko zahtevata zakonca sama ali katera koli oseba, na katero je zakonska zveza vplivala negativno. V drugih primerih odsotnosti volje lahko zahtevek za

razveljavitev zakonske zveze vložijo le zakonci, brez volje katerega je bila sklenjena. V primeru smrti tožnika med postopkom pa lahko postopek nadaljujejo njegovi sorodniki, osebe v svaštvo v ravni črti, dediči ali posvojitelji (člen 1640 civilnega zakonika).

Zahtevek za razveljavitev zakonske zveze zaradi pomanjkljivosti lahko vložijo le zakonci, ki so bili žrtve napake ali prisile. V primeru smrti tožnika med postopkom pa lahko postopek nadaljujejo njegovi sorodniki, osebe v svaštvo v ravni črti, dediči ali posvojitelji (člen 1641 civilnega zakonika).

Postopek za razveljavitev zakonske zveze zaradi odsotnosti prič lahko začne le državno tožilstvo (člen 1642 civilnega zakonika).

Postopek za razveljavitev zakonske zveze na podlagi razloga za razveljavitev se mora začeti:

1. v primeru mladoletnih oseb, oseb z znano demenco ali odraslih oseb s spremstvom, ki so poslovno nesposobne, kadar zahtevek vložijo zadevna poslovno nesposobna oseba, v največ šestih mesecih po dosegu polnoletnosti, preklicu poslovne nesposobnosti ali prenehanju ali pregledu spremstva; kadar vložijo zahtevek druga oseba, v treh letih po sklenitvi zakonske zveze, vendar nikoli po dosegu polnoletnosti ali preklicu poslovne nesposobnosti (člen 1643(1), točka (a), civilnega zakonika);
2. v primeru obsodbe za umor zakonca ene od strank v treh letih od sklenitve zakonske zveze (člen 1643(1), točka (b), civilnega zakonika);
3. v drugih primerih v največ šestih mesecih po prenehanju zakonske zveze (člen 1643(1), točka (c), civilnega zakonika).

Državno tožilstvo lahko začne postopek le pred prenehanjem zakonske zveze (člen 1643(2) civilnega zakonika).

Postopek za razveljavitev zaradi obstoječe še ne končane zakonske zveze se ne more začeti ali nadaljevati v času poteka postopka za razglasitev ničnosti ali razveljavitev prve zakonske zveze osebe, ki je že poročena (člen 1643(3) civilnega zakonika).

Zahtevek za razveljavitev zakonske zveze zaradi odsotnosti volje enega ali obeh zakoncev se lahko vložijo v največ treh letih po sklenitvi zakonske zveze, ali, če se tožnik tega ni zavedal, v šestih mesecih po tem, ko je to izvedel (člen 1644 civilnega zakonika).

Zahtevek za razveljavitev zakonske zveze zaradi pomanjkljivosti preneha, če se ne vložijo v šestih mesecih po prenehanju pomanjkljivosti (člen 1645 civilnega zakonika).

Postopek za razveljavitev zakonske zveze zaradi odsotnosti prič se lahko začne v največ enem letu po sklenitvi zakonske zveze (člen 1646 civilnega zakonika).

Zahtevku za začetek postopka morata biti priložena matična listina in po potrebi (če je podlaga za zahtevek starost) rojstni list.

Po izteku roka za predložitev odgovora na tožbo se postopek nadaljuje v skladu s pogoji rednega postopka.

Šteje se, da je postopek razveljavitve končan in da je zakonska zveza veljavna od trenutka sklenitve, če se pred dokončnostjo in pravnomočnostjo razveljavitvene sodne odločbe zgodi kaj od naslednjega:

1. če otrok, ki se zaradi svoje starosti ni mogel poročiti, potrdi svojo zakonsko zvezo pred matičarjem in dvema pričama, ko postane polnoleten (člen 1633(1), točka (a), civilnega zakonika);
2. če oseba z znano demenco ali odrasla oseba s spremstvom potrdi svojo zakonsko zvezo, potem ko je bilo sodno potrjeno, da so razlogi za razveljavitev prenehali obstajati (člen 1633(1), točka (b), civilnega zakonika);
3. če se prva zakonska zveza osebe, ki je že poročena, razglasi za nično ali razveljavi (člen 1633(1), točka (c), civilnega zakonika);
4. če je odsotnost prič posledica upravičenih okoliščin, kot jih priznava matičar, če ni dvoma o sklenitvi zakonske zveze (člen 1633(1), točka (d), civilnega zakonika).

12 Ali lahko dobim pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Da, ureditev brezplačne pravne pomoči velja za vsa sodišča, ne glede na vrsto postopka

([zakon št. 34/2004 z dne 29. julija 2004](#) – Dostop do zakonodaje in pravnega varstva).

Za več informacij glej informativni list „[Pravna pomoč](#)“.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo v zvezi z razvezo/prenehanjem življenjske skupnosti/razveljavitvijo zakonske zveze?

Da. Zoper te odločbe je vedno mogoče vložiti pritožbo (člen 629 zakonika o civilnem postopku).

14 Kaj je treba storiti, da bo odločba o razvezi/prenehanju življenjske skupnosti/razveljavitvi zakonske zveze, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici, priznana v tej državi članici?

Če je bila zadevna odločba izdana v državi članici Evropske unije, ki ni Danska (člen 31 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003), se prizna tudi v drugih državah članicah v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003.

Če je bila odločba izdana na Danskem, se uporablja poseben postopek pregleda tujih sodnih odločb (člen 978 in naslednji zakonika o civilnem postopku).

Sodišče, pristojno za pregled in potrditev tujih sodnih odločb, je pritožbeno sodišče (*tribunal da relação*) na območju prebivališča osebe, zoper katero se zahteva izvršitev sodne odločbe (člen 979 zakonika o civilnem postopku).

Pri tem postopku, v katerem se z zahtevkom predloži dokument, ki vsebuje odločbo za pregled, je nasprotna stranka pozvana, naj v 15 dneh predloži odgovor. Tožnik lahko odgovori v desetih dneh po obvestilu o predložitvi odgovora (člen 981 zakonika o civilnem postopku).

Ko stranki predložita vse svoje procesne vloge in so izvedeni nujni ukrepi, se strankama in državnemu tožilstvu zagotovi pregled vseh listin, pri čemer ima vsak na voljo 15 dni (člen 982(1) zakonika o civilnem postopku).

Za potrditev sodne odločbe je treba zagotoviti:

1. da ne obstaja dvom o verodostojnosti dokumenta, na katerem temelji sodna odločba, ali o utemeljenosti odločbe;
2. da je postala pravnomočna v skladu s pravom države, v kateri je bila izdana;
3. da jo je izdalo tuje sodišče, ki mu pristojnost ni bila podeljena v nasprotju z zakonom, in ne vključuje zadev, za katere so pristojna izključno portugalska sodišča;
4. da ni mogoče uveljavljanje ugovora glede litispence ali primera na podlagi zadeve, za katero je pristojno portugalsko sodišče, razen če je bila tožba sprva vložena pri tujem sodišču;
5. da je bil toženec pod pogoji v skladu s pravom države izvornega sodišča pravilno vabljen, naj se udeleži postopka, ter sta bili v postopku spoštovani načeli pravice do obrambe in enake zaščite strank;
6. da ne vključuje odločbe, katere priznanje bi povzročilo jasno neskladnost z načeli mednarodnega javnega reda Portugalske

(člen 980 zakonika o civilnem postopku).

15 Pri katerem sodišču je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o razvezi/prenehanju življenjske skupnosti/razveljavitvi zakonske

zveze, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Če se zadevna stranka odloči, da bo zaprosila za priznanje odločbe v zvezi z razvezo zakonske zveze, prenehanjem življenjske skupnosti ali razveljavitvijo zakonske zveze, se v državah članicah Evropske unije, razen na Danskem, zahtevek vloži pri sodišču za družinske zadeve in mladoletnike (člen 122 zakon o organizaciji pravosodnega sistema). Krajevno pristojno sodišče je določeno z notranjo zakonodajo države članice, v kateri je bil vložen zahtevek za priznanje.

16 Katero pravo se uporablja v postopkih razveze zakonske zveze med zakoncema, ki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

V skladu z nacionalnimi kolizijskimi pravili se pri razvezi zakonske zveze in prenehanju življenjske skupnosti uporablja nacionalno pravo zakoncev. Če nimata enakega državljanstva, se uporablja pravo njunega skupnega običajnega prebivališča, kadar tega ni, pa pravo države, s katero je njuno družinsko življenje najtesneje povezano (člen 52(1) in (2) civilnega zakonika).

Če pa se v času zakonske zveze spremeni merodajno pravo, je podlaga za prenehanje življenjske skupnosti ali razvezo zakonske zveze lahko le dejstvo, upoštevno v času, ko se je pojavilo (člen 55(2) civilnega zakonika).

Kje poiskati zakonodajo, ki se uporablja

[Portugalski civilni zakonik](#)

[Portugalski zakonik o matičnem registru](#)

[Portugalski zakonik o civilnem postopku](#)

[Postopki v pristojnosti državnega tožilstva in matičnega urada](#)

[Zakonodajni odlok št. 13/2018](#)

[Zakon o organizaciji pravosodnega sistema](#)

[Dostop do zakonodaje in pravnega varstva](#)

[Uredba Sveta \(ES\) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo](#)

Končna opomba

Informacije v tem informativnem pregledu so splošne in niso izčrpne. Ne zavezujejo kontaktne točke, Evropske pravosodne mreže v civilnih in gospodarskih zadevah, sodišč ali drugih oseb. Upoštevati je treba veljavno zakonodajo.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

Zadnja posodobitev: 20/12/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih

vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.